

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 3/05-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. marca 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Lubyho prerokoval sťažnosť Cecílie Foltínovej, bytom P., zastúpenej advokátom JUDr. J. L., P., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. D 319/77 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Cecílie Foltínovej na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. D 319/77 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. D 319/77 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Cecílii Foltínovej priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Prešov p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Prešov je p o v i n n ý uhradiť Cecílii Foltínovej trovy konania v sume 9 342 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsaťdva slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet advokáta JUDr. J. L., P.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 3/05-13 z 12. januára 2005 prijal sťažnosť Cecílie Foltínovej (ďalej len „sťažovateľka“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že „Okresný súd v Prešove v dedičskej veci po poručiteľovi J. K. vedenej na Okresnom súde v Prešove pod D 319/77 nekoná od 21. 6. 2000 do súčasnej doby a nečinnosť súdu je potrebné považovať za priedahy v konaní (...)“.

Takýmto nesprávnym postupom súdu došlo teda k zbytočným priedahom v konaní najmenej od doby rozhodnutia Krajského súdu v Prešove 5 Co 26/98–64, resp. od vypracovania znaleckého posudku znalca Ing. I. H. a jeho doručenia súdu, teda od 28. 3. 2002 do súčasnej doby“.

Vzhľadom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľky nemá ústavný súd dôvod pochybovať o takto vymedzenom období trvania zbytočných priedahov v napadnutom konaní.

Z uvedeného vyplýva, že ak podľa tvrdenia sťažovateľky okresný súd vo veci konal so zbytočnými priesťahmi, bolo tomu tak od 21. júna 2000, a pred týmto dátumom k zbytočným priesťahom nedochádzalo.

Ústavný súd preto posudzoval zbytočné priesťahy v konaní vedenom pod sp. zn. D 319/77 na okresnom súde od 21. júna 2000, keď mu bolo doručené uznesenie Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 26/98 z 30. mája 2000.

K prijatej sťažnosti sa vyjadril podpredseda okresného súdu, ktorý okrem iného uviedol:

„V dedičskej veci vedenej na Okresnom súde v Prešove pod sp. zn. Ncd 222/97 dňa 22. 7. 1997 podal JUDr. F. K. a spol. podanie z ktorého vyplýva, že pri prejednaní dedičstva po ich nebohom otcovi vedenom pod sp. zn. D 319/77 neboli prítomní a do dňa podávania návrhu im nebolo doručené ani rozhodnutie. Zároveň poukázal na tú skutočnosť, že na doručenkách o prevzatí rozhodnutia je podpis inej osoby (...).

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 5 Co 26/98 zo dňa 30. 6. 2000 zrušil rozhodnutie bývalého štátneho notárstva v Prešove a vrátil vec Okresnému súde v Prešove na ďalšie konania. Spis bol doručený súdu dňa 21. 6. 2000.

Dňa 11. 7. 2000 sudca dal pokyn na doručenie uznesenia Krajského súdu.

Dňa 6. 9. 2000 súd vydal poverenie pre JUDr. E. L. - súdneho komisára.

Dňa 26. 1. 2001 súdny komisár spracoval dožiadanie pre Okresný úrad v Prešove, katastrálny odbor.

Dňa 14. 3. 2001 súdny komisár predložil spis Okresnému súde za účelom ustanovenia znalca.

Dňa 3. 5. 2001 súd uznesením sp. zn. D 319/77 pribral do konania znalca Ing. I. H., Csc. z odboru stavebníctva, oceňovanie nehnuteľností.

Dňa 10. 10. 2001 bola J. K. a dňa 9. 10. 2001 JUDr. F. K. doručená urgencia na zaplatenie preddavku na spracovanie znaleckého posudku.

Dňa 15. 10. 2001 bola zložená záloha na trovy znaleckého dokazovania.

Dňa 25. 1. 2002 spis bol predložený znalcovi.

Dňa 28. 3. 2002 znalec predložil súdu vypracovaný znalecký posudok.

Dňa 27. 5. 2002 súd rozhodol uznesením o odmene znalca. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 16. 7. 2002.

Dňa 26. 7. 2002 J. K. na základe tohto uznesenia zaplatil trovy znaleckého dokazovania.

Dňa 3. 10. 2002 súdny komisár vrátil spis Okresnému súdu v Prešove a prísom žiada, aby súd zabezpečil vydanie nového listu vlastníctva, kde by bolo zohľadnené rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5 Co 26/98.

Dňa 12. 3. 2003 súd vyzval JUDr. F. K. na predloženie výpisu z LV. Dňa 27. 3. 2003 JUDr. F. K. oznámil súdu, že nemôže vyhovieť výzve. Dňa 12. 1. 2004 spis bol predložený súdnemu komisárovi. Dňa 9. 2. 2004 súd uznesením D 319/77 zastavil dedičské konanie.

Dňa 12. 3. 2004 bolo doručené na Okresný súd v Prešove odvolanie proti tomuto uzneseniu.

Dňa 1. 4. 2004 spis bol predložený Krajskému súdu v Prešove.

Dňa 29. 6. 2004 Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 5 CoD 5/04 zrušil uznesenie súdu I. stupňa a vrátil vec na ďalšie konanie. Spis bol doručený Okresnému súdu dňa 6. 8. 2004.

Jedna účastníčka konania – A. S. zomrela, preto súd zabezpečil okruh dedičov po nebohej, ktorý bol súdu oznámený podaním zo dňa 18. 10. 2004.

Dňa 22. 10. 2004 bol daný pokyn na doručenie uznesenia Krajského súdu dedičom po nebohej A. S.

Na Okresnom súde v Prešove táto dedičská vec je vedená pod sp. zn. D 319/77.

Táto dedičská vec ešte nie je rozhodnutá.

Notárka JUDr. E. L. je poverená ako súdny komisár prejednať dedičstvo.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti som toho názoru, že postupom Okresného súdu v Prešove nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.“

Procesné úkony, ktoré uviedol vo vyjadrení podpredseda okresného súdu, zistil aj ústavný súd z predloženého spisu okresného súdu a z vyjadrení účastníkov s tým rozdielom, že krajský súd uznesením sp. zn. 5 Co 26/98 rozhodol 30. mája 2000,

nie „30. 6. 2000“, ako sa uvádza vo vyjadrení okresného súdu k sťažnosti. Dožiadanie pre „Okresný úrad v Prešove, katastrálny odbor Prešov“ súdna komisárka spracovala 24. januára 2001, a nie 26. januára 2001, ako to uviedol okresný súd.

Dňa 12. januára 2005 notársky úrad si vyžiadal od účastníka konania JUDr. F. K. „žiadost' – odsúhlasenie okruhu dedičov“ po poručiťovi J. K., zomr. v roku 1977. Vyjadrenie účastníka konania bolo doručené súdnej komisárke 18. januára 2005. Dňa 27. januára 2005 súdna komisárka určila termín prejednávania dedičstva s dedičmi na 15. február 2005.

Dňa 11. februára 2005 bol spis okresného súdu predložený ústavnému súdu.

Sťažovateľka v stanovisku z februára 2005 k vyjadreniu okresného súdu uviedla, že:

„Nemožno súhlasiť s vyjadrením Okresného súdu Prešov, zo záveru ktorého vyplýva, že postupom Okresného súdu v Prešove nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Ako to aj zo sťažnosti môjho klienta vyplýva, k prietahom v konaní na Okresnom súde v Prešove došlo v období od doručenia znaleckého posudku znalca Ing. I. H., konkrétne odo dňa 28. 03. 2002 do súčasnej doby (...).

V prípade vyhovenia ústavnej sťažnosti sťažovateľa uplatňujem si v rámci náhrady trov konania aj náhradu trov za tento úkon – stanovisko na vyjadrenie Okresného súdu Prešov (...).“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. D 319/77 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní okresného súdu došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

Pri vyhodnotení doterajšieho konania vo veci vedenej pod sp. zn. D 319/77 podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Na základe preskúmania doterajšieho priebehu konania vo veci sp. zn. D 319/77 pred okresným súdom ústavný súd konštatuje, že ide o konanie, ktoré tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a vec zo skutkového ani z právneho hľadiska nevykazuje znaky náročnosti. Výklad a používanie právnej úpravy v dedičských veciach sú stabilizované v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, kde je upravená aj metodika postupu všeobecných súdov v týchto veciach. Rovnako ani okresný súd vo svojom vyjadrení nepoukázal na skutkovú a právnu zložitosť danej veci.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu označených práv s'ťažovateľky.

Správanie účastníka konania môže zbaviť orgán verejnej moci zodpovednosti za priet'ahy v konaní len vtedy, ak dôsledkom správania účastníka je spomalenie alebo znemožnenie postupu konania. Zo skutkových zistení ústavného súdu vyplýva, že s'ťažovateľka neprispela k predĺženiu konania.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom v označenom dedičskom konaní, bol postup samotného okresného súdu vrátane postupu notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve, keďže jeho úkony sú úkonmi súdu, ktorými je možné spôsobiť zbytočné priet'ahy v konaní (III. ÚS 47/00, IV. ÚS 74/02).

Z rozboru veci, ktorý je výsledkom preskúmania obsahu súdneho spisu a doterajšieho priebehu konania, vyplýva, že aj keď okresný súd vo veci priebežne konal, dochádzalo v predmetnej veci opakovane k niekoľkokomesačným obdobiam nečinnosti a tiež neefektívnym úkonom. Ústavný súd je toho názoru, že postačuje vymedziť len najzávažnejšie obdobia nečinnosti, resp. činnosti, ktoré možno kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy.

Zbytočnými priet'ahmi je poznačené obdobie od 3. mája 2001, keď okresný súd pribral do konania znalca z odboru stavebníctva, oceňovania nehnuteľností, do 25. januára 2002, keď okresný súd zaslal znalcovi spis (nečinnosť takmer 9 mesiacov). V tomto období okresný súd vykonal len jednoduchý úkon (v októbri 2001 urgoval zaplatenie zálohy na trovy znaleckého dokazovania). Nečinnosť v trvaní 10 mesiacov bola zistená aj od 12. marca 2003, keď okresný súd vyzval účastníka konania na predloženie výpisu z katastra nehnuteľností, do 12. januára 2004, keď bol spis predložený súdnemu komisárovi, pričom v tomto období okresný súd vo veci nevykonal žiadny úkon bez akejkoľvek zákonnej prekážky. Ústavný súd poukazuje aj na to, že okresný súd doručil spis znalcovi za účelom vypracovania znaleckého posudku až 25. januára 2002, hoci

na vykonanie znaleckého dôkazu ustanovil znalca už 3. mája 2001 a záloha na znalecké dokazovanie bola zaplatená už 15. októbra 2001.

Napriek tomu, že okresný súd vo veci 9. februára 2004 rozhodol (zastavil dedičské konanie), jeho rozhodnutie bolo v napadnutej časti odvolaním zrušené nadriadeným súdom. Stav právnej neistoty sťažovateľky nebol do rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti odstránený.

Vychádzajúc z týchto skutkových poznatkov ústavný súd zistil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. D 319/77 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

V zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza účastník domáhajúci sa rozhodnutia súdu v jeho veci.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka požadovala za porušenie jej označeného základného práva finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 Sk z dôvodov „že porušenie môjho základného práva a slobody už nie je možné napraviť, ako aj v spôsobe ujmy spočívajúcej v dlhoročných pocitoch neistoty a úzkosti spojených s neprimerane dlhotrvajúcim stavom právnej neistoty“.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na celkovú dĺžku konania, zistené zbytočné prieskumy a neefektívne úkony v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. D 319/77 a skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 30 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd priznal podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažovateľke sumu 9 342 Sk z dôvodu jej vzniknutých trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. L.. Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie vecí, písomné vyhotovenie sťažnosti), pričom náhradu za jeden úkon právnej služby priznal vo výške 4 534 Sk (základom pre výpočet výšky náhrady za úkon právnej služby bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2003 vo výške 13 602 Sk podľa § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Ústavný súd priznal

právnemu zástupcovi sťažovateľky aj náhradu režijného paušálu za každý úkon po 136 Sk podľa § 19 citovanej vyhlášky.

Nárok právneho zástupcu na úhradu tretieho úkonu právnej služby ústavný súd nepriznal, pretože jeho vyjadrenie k stanovisku okresného súdu neobsahovalo žiadne nové skutočnosti, ktoré by slúžili ako podklad pre rozhodnutie ústavného súdu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2005